

Sygn. akt VI U 282/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Janusz Madej

Protokolant – starszy sekretarz sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 26 lipca 2022 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania: B. K.

od decyzji : Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 20 stycznia 2022 r., znak: (...)

w sprawie: B. K.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o ponowne obliczenie emerytury

oddala odwołanie.

Na oryginale właściwy podpis.

VI U 282/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 stycznia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. – po rozpatrzeniu wniosku B. K. z dnia 17 grudnia 2021 r. – odmówił wnioskodawczyni przyznania emerytury. W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy wskazał, iż zgodnie z art. 26c ustawy z dnia 17 grudnia 1999 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osobie będącej członkiem OFE w rozumieniu art. 3 pkt 4a ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych przysługuje ponowne obliczenie emerytury od osiągnięcia wieku docelowego, t.j. 65 lat, gdy spełnione są następujące warunki: w dniu poprzedzającym osiągnięcie wieku docelowego była przyznana i wypłacana emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ENP i okresowa emerytura kapitałowa EOK. Zakład odmówił przyznania emerytury docelowej ponieważ wnioskodawczyni nie ma przyznanej okresowej emerytury kapitałowej ponieważ zgromadzone środki zgodnie z jej wnioskiem zostały przekazane na dochody budżetu państwa.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona B. K., wskazując iż nie zgadza się z tą decyzją bo w stanowisku komórki merytorycznej z dnia 26 kwietnia 2017 r, wykazano wysokość i sposób obliczenia emerytury kapitałowej. Podnosiła ona także, iż we „wniosku o emeryturę z dnia 8 kwietnia 2014 r. w pkt II wniosek osoby zainteresowanej pkt 3 wg najkorzystniejszego wariantu i w pkt 5”. Precyzując - na wezwanie Sądu – żądanie odwołania, ubezpieczona w piśmie procesowym z dnia 5 maja 2022 r. (k. 16 a.s.) wyjaśniła, iż we wniosku o emeryturę z dnia 8 sierpnia 2014 r. w części II wniosku osoby zainteresowanej w punkcie 5 zaznaczyła ona „na podstawie przedłożonych dokumentów proszę o wybranie najkorzystniejszym wariant”, w pkt 2 „jestem członkiem otwartego funduszu emerytalnego”, w pkt

3 „wg. najkorzystniejszego wariantu”. W decyzją z dnia 25 listopada 2014 r. podjęto wypłatę świadczenia emerytury mieszanej, natomiast nie wydano decyzji o emeryturze kapitałowej. W 2015 r. Dyrektor Departamentu Ubezpieczeń i Składek informuje, że na koncie ubezpieczonej na dzień 31 grudnia 2014 r., tj. po podjęciu wypłaty emerytury istnieje kwota 83.481 zł. Decyzją z dnia 20 stycznia 2022 r. odmówiono przyznania jej emerytury kapitałowej. Ponieważ złożenie wniosku nie przedstawia wszystkich możliwych wersji świadczenia, ubezpieczona wносиła o ustalenie najkorzystniejszego wariantu wpłaty świadczenia i nie zgadza się z decyzją odmawiającą jej prawa. Z kolei na rozprawie ubezpieczona wyjaśniła, że żądanie odwołania dotyczy tego, aby ZUS pochylił się nad jej sprawą i wyliczył dla niej emeryturę kapitałową, gdyż chciałaby ona wybrać najkorzystniejszą wersję swojego świadczenia emerytalnego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu swego stanowiska procesowego organ ten podniósł w pierwszej kolejności, iż ubezpieczona pobiera emeryturę od (...)r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego, przyznana decyzją z 1 października 2014 r. na podstawie art. 183 ustawy z dnia 17 grudnia 1999 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 291), tzw. emeryturę mieszaną. Zgodnie z art. 183 w/w ustawy emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., z wyjątkiem ubezpieczonych, którzy pobrali emeryturę na podstawie przepisów art. 46 lub 50, o ile osoba ta nie była członkiem otwartego funduszu emerytalnego albo złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym.

Emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej, o której mowa w ust. 1, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2013 albo 2014, wynosi:

- 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53
- 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26.

W związku z tym organ rentowy podnosił, że jednym z warunków przyznania emerytury z dnia 1 października 2014 r. było przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 26c ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osobie będącej członkiem OFE w rozumieniu art. 3 pkt 4a ustawy z dnia 21 listopada 2021 r. o emeryturach kapitałowych przysługuje ponowne obliczenie emerytury od osiągnięcia wieku docelowego, t.j. 65 lat, gdy spełnione są następujące warunki: w dniu poprzedzającym osiągnięcie wieku docelowego była przyznana i wypłacana emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zatem skoro odwołująca nie ma przyznanej emerytury kapitałowej, nie przysługuje jej ponowne obliczenie emerytury od osiągnięcia wieku docelowego, tj. 65 lat, na podstawie art. 26c ustawy emerytalnej.

Sąd Okręgowy ustalił i rozważył, co następuje:

W dniu 8 sierpnia 2014 r. ubezpieczona B. K. (urodz. (...)) złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w B. wniosek o emeryturę. W punkcie II podpunkcie 2 tego wniosku wskazała ona (poprzez zakreślenie właściwego kwadratu), iż jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, natomiast w podpunkcie 3 o treści „wnoszę o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa” nie zakreśliła żadnego z dwóch kwadratów („TAK” albo „NIE”) lecz wpisała odrębną adnotację o treści „wg najkorzystniejszego wariantu”. Rozpoznając powyższy wniosek emerytalny ZUS Oddział w B. decyzją z dnia 1 października 2014 r. przyznał B. K. emeryturę od dnia (...) r., to jest od osiągnięcia przez nią ówczesnie obowiązującego wieku emerytalnego. W punkcie II tej decyzji:

- podpunkcie 1 przedstawiony został sposób obliczenia wysokości emerytury zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej;
- w podpunkcie 2 przedstawiony został sposób obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej;

- w podpunkcie 3 przedstawiony został sposób obliczenia emerytury zgodnie z art. 183 ustawy emerytalnej.

W końcowym fragmencie tej decyzji organ rentowy podał, iż wypłata emerytury podlega zawieszeniu, gdyż B. K. kontynuuje zatrudnienie, a w celu podjęcia wypłaty emerytury powinna ona przedłożyć świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego praca ta była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Na wniosek ubezpieczonej z dnia 5 listopada 2014 r. ZUS Oddział w B. decyzją z dnia 25 listopada 2014 r. ustalił ostateczną wysokość jej emerytury oraz podjął wypłatę tego świadczenia od dnia 1 listopada 2014 r., tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. W punkcie II podpunktach 1, 2 i 3 tej decyzji przedstawione zostały warianty obliczenia wysokości emerytury według art. 53, art. 26 i art. 183.

Powyższe dwie decyzje z dnia 1 października 2014 r. oraz z dnia 25 listopada 2014 r. nie zostały przez B. K. zaskarżone i uprawomocniły się. Do dnia wyrokowania w niniejszej sprawie ubezpieczona pobiera emeryturę przyznaną i obliczoną według tych decyzji – na podstawie art. 183 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1999 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 504).

Zgodnie z art. 183 ust. 5 ustawy emerytalnej emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej, o której mowa w ust. 1, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2013 albo 2014, wynosi:

- 1) 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz
- 2) 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26.

Z kolei ust. 1 art. 183 tej ustawy stwierdza, że emerytura przyznana na wniosek osoby ubezpieczonej urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., z wyjątkiem ubezpieczonych, którzy pobrali emeryturę na podstawie przepisów art. 46 lub 50, o ile osoba ta nie była członkiem otwartego funduszu emerytalnego albo złożyła wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa, która osiągnęła wiek uprawniający do emerytury w roku kalendarzowym 2009, wynosi:

- 1) 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz
- 2) 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 26.

Powyższy stan faktyczny nie był między stronami sporny i wynikał z dokumentów zebranych w aktach emerytalnych ubezpieczonej, w tym jej wniosku emerytalnego, wniosku o podjęcie wypłaty emerytury oraz decyzji z dnia 1 października 2014 r. i 25 listopada 2014 r. (k. od 1 do 4; od 26 do 29 oraz od 32 do 33 a.e.).

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do oceny zasadności wniosku ubezpieczonej z dnia 17 grudnia 2021 r. o ponowne obliczenie emerytury z FUS. W treści tego wniosku domagała się ona ponownego obliczenia emerytury dla kobiety, która skończyła 65 lat, ale nie osiągnęła jeszcze wieku emerytalnego wyższego niż 65 lat, do którego przed 1 października 2017 r. ZUS przyznał okresową emeryturę kapitałową. Zgodnie z art. 26 c ustawy emerytalnej po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat przez osobę, która pobierała okresową emeryturę kapitałową do dnia poprzedzającego osiągnięcie tego wieku, emeryturę z Funduszu oblicza się ponownie z urzędu na zasadach określonych w art. 26, z tym że do obliczenia emerytury przyjmuje się średnie dalsze trwanie życia ustalone dla wieku 65 lat, obowiązujące w dacie osiągnięcia tego wieku.

W ocenie Sądu Okręgowego zaskarżona decyzja odpowiadała prawu, a żądania ubezpieczonej nie mogły zostać uwzględnione z powodu braku podstaw prawnych. W szczególności zwrócić należy w pierwszej kolejności uwagę na istotną dla rozstrzygnięcia sporu okoliczność (wyeksponowaną przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji oraz w odpowiedzi na odwołanie), iż prawomocną decyzją z dnia 1 października 2014 r. przyznana została ubezpieczonej emerytura na podstawie art. 183 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z ust. 1 tego artykułu. Z dniem uprawomocnienia się tej decyzji oraz po podjęciu wypłaty emerytury od dnia 1 listopada 2014 r. zamknięta została

w sensie prawnym kwestia możliwości przyznania ubezpieczonej emerytury kapitałowej na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 926). Warunkiem koniecznym przyznania ubezpieczonej emerytury tzw. mieszanej na podstawie art. 183 ustawy emerytalnej (od osiągnięcia przez nią obowiązującego w 2014 r. wieku emerytalnego- 60 lat i 5 miesięcy) było bowiem przekazanie przez osobę będącą członkiem otwartego funduszu emerytalnego środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. Ubezpieczona B. K. – będąc członkiem otwartego funduszu emerytalnego – w punkcie II podpunkcie 3 swojego wniosku emerytalnego z dnia 8 sierpnia 2014 r., zawierającym oświadczenie osoby wnioskującej o emeryturę dotyczące przekazania środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa - nie zaznaczyła właściwej odpowiedzi (poprzez zakreślenie właściwego kwadratu). lecz uczyniła odrębną adnotację o treści „wg najkorzystniejszego wariantu”. Tego rodzaju działanie ubezpieczonej nie było prawidłowe, jednak – w ocenie Sądu – ubezpieczona czyniąc tego rodzaju odrębną adnotację – wyraziła dorozumianą i wyraźną zgodę na przekazanie środków zgromadzonych na jej rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. Powyższy wniosek znajduje potwierdzenie w okolicznościach, które miały miejsce później, a mianowicie niewycofanie wniosku o emeryturę przed uprawomocnieniem się decyzji przyznającej ją, niezaskarżeniu decyzji z dnia 1 października 2014 r. przyznającej jej emeryturę na podstawie art. 183 ustawy emerytalnej (świadczenia warunkowanego przekazaniem środków z OFE na dochody budżetu państwa), niezaskarżeniu decyzji z dnia 25 listopada 2014 r. o ustaleniu wysokości i podjęciu wypłaty tej emerytury oraz pobieranie przez nią tej emerytury do chwili obecnej. Okolicznością niesporną między stronami było to, że środki zgromadzone na rachunku ubezpieczonej w otwartym funduszu emerytalnym zostały rzeczywiście przekazane , za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. Przekazanie tych środków na dochody budżetu państwa – po uprawomocnieniu się decyzji z dnia 1 października 2014 r. – stało się ostateczne i nieodwoływalne. Z tego też powodu po dacie uprawomocnienia się tej decyzji możliwość nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury kapitałowej ustala definitywnie i dlatego pozwany organ rentowy zasadnie odmówił ubezpieczonej przyznania tego świadczenia oraz ponownego obliczenia jej emerytury na podstawie art. 26c ustawy emerytalnej.

Z dniem prawomocnego ustalenia prawa do emerytury umowa z otwartym funduszem staje się nieważna z mocy prawa (art. 111a ust. 2b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych - t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 105 ze zm.).

Mając na względzie powyższe ustalenia i argumenty natury prawnej Sąd Okręgowy orzekł o oddaleniu odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 Kodeksu postępowania cywilnego.

Na oryginale właściwy podpis.